

KELEMEN BENŐ.

1792, április 9. — 1883, június 3.

Az unitárius egyház nagy jótevője, Nagyernyei **Kelemen Benő**, egyháztanácsos, kolozsdobokaköri felügyelő-gondnoknak halálát jelzik e gyászsorok, a bensőség átérzett igaz tisztelet és őszinte részvét halvány kifejezései.

Az utóbbi években Kelemen Benőnél nagyobb halottja nem volt az unitarius vallásközönségnek. Nemcsak szép férfi alakja s magas életkora, hanem esze, szive, jelleme és egész élete meszsze felülemelték a köznapiság alantos színvonalán. Benne a régibb nemzedéknek egyik legtisztéletreméltóbb kimagasló alakját szemléltük mindig körünkben. Egyéniségének és kiváló érdemeinek értékét nagy mértékben növeli, ha tudjuk, hogy életpályája mily szerény kezdettel indult ki, s kitartó szorgalom, erély és becsületos munka által mily gazdag és fényes eredményyel végződött.

Három drága kincsnek szentelte élete munkásságát: forrón szeretett családjának, hazájának és egyházának. És mindháromnak főleg az anyagi téren tett lényeges szolgálatokat. Amannak szép vagyont szerezve, számára tekintélyes anyagi jólétet biztosított. Emennek,

mint mintagazda, a br. Vesselényi-udvarban Zsibón közgazdasági viszonyai emelésére hatott a 30-as és 40-es években, a mikor Zsibó Erdélynek ugyyszólva gazdasági iskolája volt, a honnan kikerült gyakornokokon kapva-kaptak a nagybirtokosok. Egyháza iránt Szent-István királynak attól a nagy elvétől vezéreltetve, hogy a tized az egyházé, több mint **20,000** frt alapítvánnyal folyt be annak különösen nevelés ügyei javítására.

Bár élete — mondhatni — befejezett volt, szucsági birtokán néhány év óta a közélettől visszavonulva a boldog öregkor arany napjait élvén, mindazonáltal fájdalmasan esik tudnunk, hogy az életbölcsesség, gyakorlati érzék, a családi patriarkalis erények és puritán jellem eme kiváló személyesítője, s az unitarius egyháznak időnkben eme legnagyobb jótevője nincs többé.

Legyenek áldottak porai s maradandó emlékezete!

Péterfi Dénes.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Unitárius kis könyvtár. Szerk. Derzsi Károly, budapesti unitárius lelkész. VI. Tartalom: A négy vezető szózat. Hopps P. János után. Ára 5 kr.

A dogmai formák óriási tömkelegében eltévelyedett, az ige hirdetőinek ellentmondó szavai miatt, fogalmaiban megzavart ember mit tegyen, kihez és mihez forduljon? Elhagyja-e egyházát, melyet szeret, higgyen-e papjának, ki meggyőződésével ellenkezőt szól, vallja-e azt a hitet, a melyet elébe adnak, de a melyet nem hisz és végül forgassa-e tovább azt a könyvet, a mely ma éppen ellenkezőt tanít neki, mint tegnap tanított? Sokan helyesebbnek látják, hogy mindezeket elhagyják és valami újabbat keressék azt az erős sziklát, a melyen megállhassanak. Mások ellenben tovább is a régiek mellett maradnak, azokat magokra nézve elégségesnek tartják. Egyik ut sem helyes. A ki biztos helyre akar jutni, az forduljon Istenhez, hallgassa meg, hogy mit szól ő lelkében és kösse azt. — Isten sokféle nyelven szól az emberhez, de ezek közül legnevezetesebbek: 1.) Az ész. Ész által különböztetjük meg az igazat a hamistól. A kinek tudomása nincs, annak hite sem lehet, mert hit tárgya csak az lehet, a mi kiállotta az ész ítéletét. A szentháromság tana tehát hihetetlen, mert ezt nem állja ki, mert az elgondolhatatlan, felfoghatatlan, csupán pusztá szóhalmaz. Hihetetlen és nem megnyugtató sok más egyházi dogma is, mert nem egyeznek meg a józan észszel. 2.) A lelkiismeret, mely által megkülönböztetjük az igazat a hamistól, mely által meg kell vetnünk minden olyan tant, a mely az embert teljesen bűnösnek, elkárhozottnak, a Jézus vérére pedig a mások büneért való áldozatnak tartják. 3.) A szeretet, mint olyan erő, mely a családi életet megszenteli, az egyházat felemeli, a munkát megneemesíti, a mely nem türi az önzést, megveti a kegyetlenséget és letörli a fájdalom könnyűit. — Mind e „szózatokat“ megszenteli az isteni helybenhagyó szózat. Azok tőle jönnek, s reá vezetnek és minthogy minden emberben külön-külön megvannak, mindnyájunkat Istennel egységbe vonnak. Az ész igazságra, a lelkiismeret jóra, a szeretet pedig Istenre vezérel. — Magasztos eszmék, a vallásos élet valódi elemei vannak feltárva e kis könyvben. A lélek épületére nagyobb hatással egyik sem lehetett ennél a megelőzők közül. Ajánljuk mindazoknak, a kik éheznek és szomjuhozzák a lélek táplálékait.

Szilágymegye földrajzának megírására s fali térképének elkészítésére, a szilágymegyei tanítótestület, támogatva a megye közönsége által, 150 frt pályadíjat tűzött ki már korábban. A pályázat a múlt évben lejárván, az eredmény kihirdetése május hó 5-én történt meg, nevezett tanítótestületnek Zilahon tartott rendkívüli közgyűlésén. A beérkezett két pályamunka közül egyik gyengének, de a má-